

Fassina

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Burés - Riera de Marganell
Alçada: 146

Coordenades:

Latitud: 41.64194
Longitud: 1.85648
UTM Est (X): 404767
UTM Nord (Y): 4610654

Classificació

Número de fitxa 08053-410
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern
Segle XVIII
Any 1733
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Abandonat i sense coberta.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A011000540000OA
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 11/03/2017 - 01:00

Descripció

Edifici destinat a masoveria, fàbrica d'aiguardent i hostel situat al costat de la riera de Marganell, entre el castell i el pont del riu Llobregat. S'hi accedeix directament travessant el pont Vell, al barri del Burés, o des de la carretera C-1411A, en el punt quilomètric, catorze.

Està construïda damunt d'una gran llosa de pedra, per sota de la qual hi passa la riera, aprofitant el desnivell del terreny. Està formada per dos cossos principals, de planta quadrangular amb coberta de teula àrab, a doble vessant. Durant els anys 1771 i 1776 per la façana nord s'hi van afegir dues edificacions annexes, per contenir-hi les tines, i probablement l'any 1824 es fa afegir un altre cos, per la façana est, que servia com a dependències de l'hostal i alhora tancava el conjunt.

Els edificis relacionats amb la recepció i producció de la verema conserven les llandes i la pedra fixada sota el carener amb les dates gravades. Les cobertes respectives són a dues aigües amb coberta de teula àrab. Les obertures per descarregar al brescat (dues a cada edifici) estan tapiades amb planxes. Els muntants són de pedra, molt ben escairada amb arcs escarsers. Per sota hi ha els cellers respectius (un d'ells enfonsat). Les voltes són de canó, en pedra. En un d'ells, es conserva l'armari amb dues botges separades per una petita fornícula.

Entrant per la porta principal del cos construït el 1824, es conserva al davant mateix una cinquena tina completament inundada d'aigua. A la part de migdia de la casa hi ha varis edificis enderrocats que servien probablement com a corts per al bestiar. Tots els paraments estan fets de pedra vista lligada amb morter de calç.

Observacions:

A la Fassina s'hi va viure fins a mitjans del segle XX. En els darrers 15 anys la casa s'ha enrunat completament. Fassina prové del llatí *officina*, 'fàbrica'.

Història

La masoveria del castell es va fer construir l'any 1733 pel marquès Josep Amat i Junyent per estendre el conreu de la vinya a la seva heretat. Va costar dues mil lliures, i el marquès proporcionà la fusta, la pedra i la calç necessàries per a la construcció, i d'acord amb el seu procurador, Josep Comajuncosa, va pagar "els jornals de mestres de casas y fusters, olles y trompas".

Malgrat que fou construïda com a masoveria del castell i com a fàbrica d'aiguardent, també va ser emprada com a hostel per disposar "bastantes estables, quartos y cuina dalt per los hostes". En la documentació consultada per l'historiador i arxiver Joan Valls, hi ha un document on s'explica els motius pels que decideix construir la Fassina: "en la heretat del castell y en las demes que tenen los pagesos de aquell marquesat, es trobaven moltes terres incultes y per consegüent de ninguna utilitat així á sos duenyos com al senyor de la dècima y primícia". D'altra banda, els fadrins de les masies del poble, no plantaven ceps perquè no sabien què fer amb la verema "per no tenir botes per posar lo vi, ni menys lloch ahont tenirlo, y així mateix esser de ninguna estimació lo que se treu dels mallols".

Cap el 1741, una ordre reial imposava declarar els establiments de fabricació d'aiguardent de tot el Principat. L'única resposta prové del prevere de Monistrol de Montserrat, Josep Comajuncosa, que manifesta posseir una oficina de fer aiguardent situada a l'heretat del castell, prop del Camí Ral cap a Manresa i descriu que hi ha olles, barrets de terra, botes, barrelons, trompes d'aram, mesures de llauna, un cup de cabuda de cent càrregues de vi amb una aixeta de bronze i, al pis de dalt, l'habitació de l'hostaler i la seva família. Al davant de la casa, l'estable per cabuda de vint-i-quatre cavalcadures. Potser arran d'això el batlle Josep Carner de Dalt i el regidor Macià Viladoms, el 10 de setembre de 1741 reconeixen la legalitat de l'oficina d'aiguardent nomenant com a "oficiner y aiguandanter" a Màrtir Rovira.

L'any 1754 Josep Amat i Josep Comajuncosa signen una declaració per la qual es posen d'acord pel que fa als contractes signats fins llavors i renunciant, el segon, a la procuradoria marquesal (degut a l'avançada edat i també perquè l'abat de Montserrat prohibia als seus súbdits eclesiàstics actuar com a procuradors de

persones laiques.

En morir Comajuncosa el mes de maig de 1755 deixa com hereu al monestir de Montserrat. Malgrat aquests s'interessin per la Fassina, no trobaran cap document que així ho especifiqui. El marquès escriurà que "es verosimil que lo dit mossèn Joseph antes que morís rompés o cremàs totes las notas y demenes que tingues perteneixents, així a lo que tenia expendit per raho de la construcció de dita oficina y ostal y demes, com també del que tenia cobrat, donant-se ab est modo de obrar per pagat y satisfet". Abans de morir, mossèn Comajuncosa havia arrendat l'hostal per 3 anys a Domingo Gomes, pagès de Sallent per cinquanta lliures. Però el marquès no ho va admetre ni acceptar ja que no es va dur a terme d'una manera formal. Així que el marquès va indemnitzar a Domingo Gomes i ordenar una crida pública per l'arrendament de l'hostal per un temps de cinc anys i a 155 liures (a raó de 31 lliures per any), que va ser adjudicat a Ignasi Galí (paraire de Terrassa) i a Joan Bover (candeler de Martorell).

A la segona meitat del segle XVIII, els marquesos, que no vivien al castell, varen disposar de masovers, que tenien el deure de mantenir la Fassina en bones condicions com escurar les rasses, evitar que l'aigua no entrés a la casa pels portals i les espitlleres, escombrar i esteranyinar el celler i espolsar les botes, descarregar i netejar la premsa i un cop treta tota la bisa, netejar l'estança.

Bibliografia

VALLS i PUEYO, Joan (1992). La fassina: un hostal del segle XVIIIè; dins El Brogit, 144, març de 1992, pp.7.

VALLS i PUEYO, Joan (2011). Història de Castellbell i el Vilar, el mirador de Montserrat. Ed. Ajuntament de Castellbell i el Vilar.

<http://toponimsdecastellbell.blogspot.com.es/2016/06/la-fassina-de-cast...>

